

Holnap bemutató a Komáromi Jókai Színházban, a Caligula helytartóját Béres Attila rendezi

Meddig terjed a hatalom?

Béres Attila, az Operett-színház rendezője, a Miskolci Színház frissen kinevezett főrendezője Komáromban Székely János Caligula helytartója című drámáját állítja színre. Folyamatosan úton van, az egyik legkeresettebb színházi rendezők egyike ma Magyarországon.

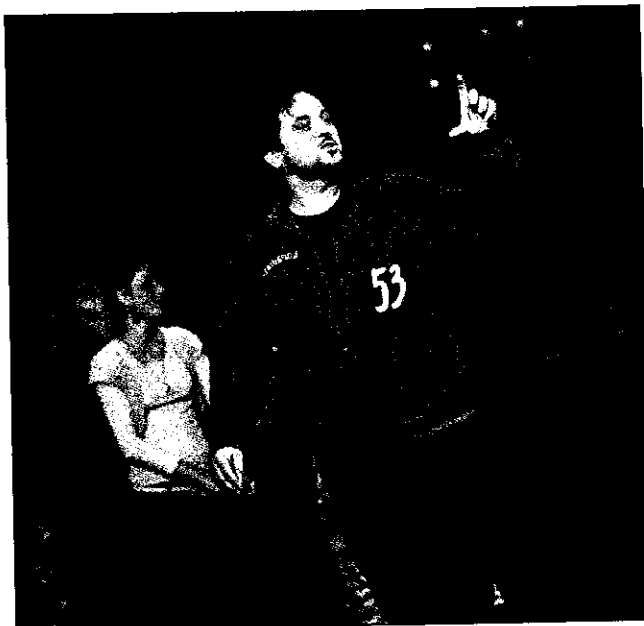
VARGA EMESE

Ahogy az életrajzát nézegeti az ember, érdekes dolgokat talál. A Babes Bolyai Egyetem matematika tanszéke, ezzel párhuzamosan a Marosvásárhelyi Színművészeti Főiskola, majd a budapesti Színház- és Filmművészeti Egyetem. Milyen út vezet a matematikától a színházig?

Mindig színész akartam lenni, de az édesapám, aki tanított a Színművészeti Egyetemen, többek között dramaturgiát, nem engedte, hogy színész legyek. Megértem, én sem engedném a fiamnak. Azt mondta, akkor lehetek színész, ha elvégzem a matematika szakot. Hát elvégeztem. Kolozsváron az egyetem és az albérletem között volt a színház, így előfordult, hogy nem jutottam el az egyetemre, órára, hanem megálltam a színházban. Különös hangulata volt, furcsa emberekkel... Statisztáltunk is néhány előadásban, az első színpadi szerepem épp a Caligula helytartójában volt. Akkor már biztos voltam benne, hogy színész akarok lenni. Így kerültem be végzős matematika szakos hallgatóként a vásárhelyi színész osztályba. Egy év után eljöttem, mert felvételiztem Budapestre rendezői szakra, és felvettek.

Ha mindig színész akart lenni, miért lépett át mégis rendezői szakra?

Novák Eszter eljött Vásárhelyre, s megrendezte a Chioggiai csetepatét az osztályunknak. Nagyon jó előadás volt, mi is nagyon élveztük. Elvárásolt,

Béres Attila munka közben

(Kiss Gábor felvétele)

ahogy Eszter rendezett, azt éreztem, én is ezt akarom csinálni... Nekem sose volt elég, hogy egyszerre egy dolgot csináljak. Mindig attól rettegettem, hogy elkényelmesedek. Ez a paranoia hajtott végig számtalan színházon, helyzetben, lehetőségben. Amint valamit megcsináltam, jött a kétely, hogy úristen, elég ez? Szóval felvettek Babarczy László osztályába – Bodó Viktor, Balázs Zoltán osztálytársaként. Csúszott a hivatásos kezdet, így jártam egy évet Szinetár Miklós és Kerényi Miklós Gábor zenés rendezői osztályába is.

Tíz éve van a pályán. Melyek voltak a legfontosabb rendezései?

A Valahol Európában biztos mérföldkő, de fontos állomás volt, hogy rendezhettem a Jordán Tamás által vezetett Nemzeti Színházban, a frissen indult szombathelyi színházban vagy Kecskeméten. Vagy hogy Brechtet, a Menyasszonytáncot, az Ibusárt rendezhettem az Operettszínházban. San Francisco is fontos. Jekatyerinburgban mínusz 30 fokban dolgoztunk. Az egyik lábadd Európában van, a másik Ázsiában. Ezeket nem lehet kihagyni.

Ennyi siker után, ilyen pörögés mellett mi mozgatja, mi hajtja?

A történetek, melyekről azt gondolom, fontosak számomra. A Caligula például azért fontos, mert Komáromban ez egy hatványozottan igazabb történet, mint bárhol Magyarországon, ahol többen megrendezték, de ők nagyon evidensen szóltak a hatalom kiszolgálójának a helyzetéről, a hatalom és a humánnum viszonyáról. Ha ezt Komáromban vagy Marosvásárhelyen csinálja meg az ember, ugyanezekről szól, de sokkal összetettebben, érzékenyebben, sokkal húsba vágóbban. Az expresszionistább színházat keresem, ahol nemcsak a nagy lélektani folyamatok, hanem az egyszerűbb megfogalmazások is érvényre jutnak.

Ön többféle színházi kultúrában megfordult. Hogy érzi, van értelme a színházcsinálásnak a 21. században?

Szerintem a színház megtartotta azt a több ezer éves egyedi szentségét, amelyre szükségük van az embereknek. Nem tudják, mért, de ha bejönnek, érzik, hogy ez nekik kell. Aztán, ha kimennek, elfelejtik. De amikor bent vannak, tudják. És remé-

lem, hogy a mi generációnk nem teszi tönkre ezt a fajta szakralitást. Hadd mondjak egy példát: amikor Churchillhez odament a hadügyminisztere, hogy miniszterelnök úr, háború van, abba kell hagyni a kultúra támogatását, mert nincs több pénz. Erre Churchill azt mondta: akkor miért háborúzzunk?

A Petronius–Barakiás pólusú rendszerben ön hol helyez el magát? Mi a véleménye a hatalomról? A tétlen vagy a tevékeny hatalmi helyzet áll közel önhöz?

Egyik pólusnak sem adnám meg magam. Székely drámája annak az embernek a harcáról szól, aki mer gondolkodni. Én nem hiszek a tétlen hatalomban, amit Barakiás emleget. A hatalom ne legyen tétlen, valamiért tegyen, s ne valami ellen. A legfontosabb mondat, amit Petronius meghall, hogy „meddig terjed a hatalom”? És az beleül a fejébe, és egyszer csak lebontja magában. Azért szerettem ezt a katonai világot az előadásban, mert ez van legközelebb ahhoz a renchez, diktatúraszerűséghez, amit ez a világ képvisel. Egy katonaember egyszer eljut arra a szintre, hogy meghall dolgokat, utána eljut oda, hogy átgondolja, és ha átgondolta, tenni is akar valamit... Ez a gyöttrődés juttatja el oda, ahova reményeink szerint az előadás végére eljut...

Mutat kiutat az előadás? Ad választ a feltett kérdésekre?

Nem akarok választ adni, csak kérdéseket teszek fel, melyek esetleg rámutatnak arra, hogy ne a dogma határozza meg a helyzetet, ne a párhúság, hanem az ember! Ha a politikusok füléből kihúznánk a szűrőt – a személyes érdek, politikai dogma, személyes utálat szűrőt – s meghallanák egyszer az embereket, nem itt tartana Közép-Európa.

A Béres Attilával készült teljes interjút az ujszo.com-on olvashatják.